

Peter Bay Kirkegaard

PBKI@DI.DK, Seniorchefkonsulent

Cecilie Møller Nielsen

CEMN@DI.DK, Studentermedhjælper

Clara Lyk-Jensen

CLLJ@DI.DK, Studentermedhjælper

MAJ 2023

Tyrkiets økonomiske problemer tárner sig op

Tyrkiet har været igennem en omskiftelig økonomisk udvikling i de seneste årtier. En voldsom inflationskrise, det ødelæggende jordskælv i februar 2023 og den langsomme og mangelfulde redningsindsats, samt en voksende boligkrise har skabt store udfordringer for den tyrkiske økonomi. Det har dog ikke forhindret den siddende præsident Recep Tayyip Erdogans i at blive genvalgt ved præsidentvalget i maj 2023, hvor han over to runder vandt over sin udfordrer, Kemal Kilicdaroglu.

Tyrkiet er Danmarks 20. største eksportmarked

Tyrkiet er et vigtigt marked for danske virksomheder – vores 20. største eksportmarked og et vigtigt produktionslande for mange danske virksomheder. Derfor er det afgørende, om Erdogan kan få genetableret den økonomiske stabilitet i landet. Et tilbageblik på Erdogans regeringsperiode viser, at der er en del at rette op på.

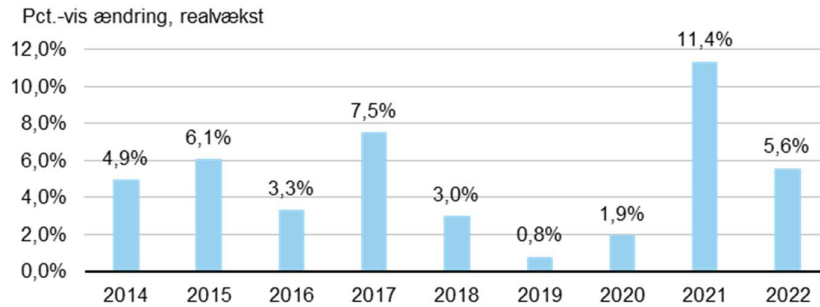
Økonomisk rutsjetur under Erdogan

Erdogan kom første gang til magten i Tyrkiet som premierminister i 2003. Dengang var Tyrkiet den 20. største økonomi i verdenen. Under hans tid som premierminister voksede den tyrkiske økonomi solidt, og da han indtog præsidentposten i 2014, var Tyrkiet kravlet op som den 17. største økonomi. Under Erdogans præsidentskab er det imidlertid gået den forkerte vej, og Tyrkiet er i dag faldet tilbage som den 19. største økonomi i verdenen.

Inden Covid-19 pandemien var Tyrkiets økonomi allerede under pres, og pandemien har forværret situationen. Oveni er kommet en høj inflation, som har reduceret købekraften i Tyrkiet, og dermed

også gjort det vanskeligere for danske virksomheder at opretholde eksportmomentum til Tyrkiet.

Store udsving i Tyrkiets vækst

Kilde: Oxford Economics

Høj, men uholdbar vækst

Som et af de få lande i verden har Tyrkiet haft en exceptionelt høj vækst i BNP i 2021. Det skyldes dog hovedsageligt en løbende række af rentenedsættelser, som har skabt en økonomisk stimuli, der ikke er holdbar på lang sigt – en slags ”falsk” vækst.

Høj arbejdsløshed og lav beskæftigelsesrate

Den tyrkiske arbejdsløshed ligger i den høje ende blandt OECD-landene – 10 pct. i februar 2023, mens OECD-gennemsnittet var 4,9 pct. Arbejdsløsheden er dog faldet marginalt fra 10,7 pct. på samme tid sidste år, og 13,2 pct. i februar 2021. Tyrkiet har samtidig den laveste beskæftigelsesrate blandt alle OECD-lande, hovedsageligt på grund af den lave andel af beskæftigede kvinder – blot 32 pct. af kvinderne var i beskæftigelse. Der er med andre ord en stor uudnyttet reserve af arbejdskraft i Tyrkiet, som dog i et vist omfang finder beskæftigelse i den uformelle økonomi.

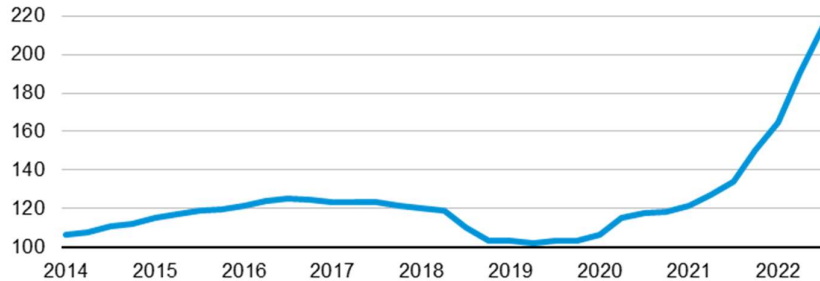
Boligpriserne på himmelflugt

De tyrkiske boligpriser har været på himmelflugt i de seneste år, hvilket skyldes en række sammenfaldende forhold, som har forstærket hinanden. Erdogans pengepolitiske tilgang, hvor renterne er blevet sænket for at sparke gang i væksten, har fået tyrkerne til at investere i boliger for at beskytte deres opsparring mod inflation.

Samtidig er udefrakommende investeringer i ejendomme steget på grund af svækkelsen af den tyrkiske lira, hvilket yderligere har presset boligpriserne op. Derudover er det tyrkiske boligmarked også kommet under pres fra russiske tilflyttere i kølvandet på krigen i Ukraine. Russere var den største indvandringsgruppe i Tyrkiet i 2022, og deres boliginvesteringer har sat endnu mere pres på boligmarkedet.

Tyrkiske boligpriser på himmelflugt

Indekstal, 2010 = 100

Anm.: Reale priser
Kilde: FRED

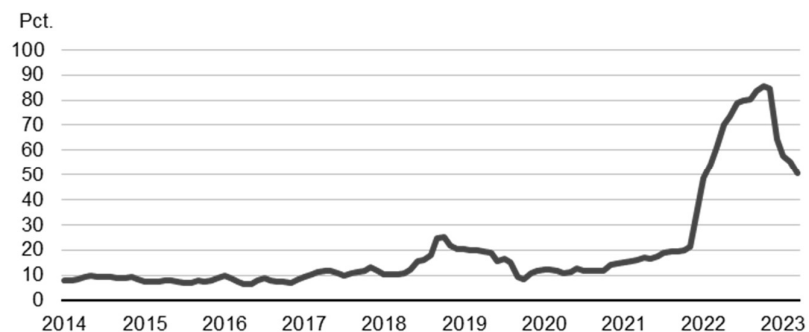
Inflation toppede på 84 pct. i 2022

Tyrkiet har oplevet en hastigt voksende inflation igennem de seneste par år – og en stor del af dette har været selvforskyldt. Inflationen toppede på 84 pct. i 2022, men er siden faldet til omkring 50 pct., hvilket selvsagt fortsat er uhyrlig højt. Mens andre lande forsøger at bekæmpe stigende inflation ved at sætte renten op, har Erdogan valgt den stik modsatte vej. Han har fået den tyrkiske Nationalbank til at sænke renten løbende siden 2021, hvilket har presset inflationen endnu højere op.

Erdogan har slået på, at den svage valutakurs og en voksende eksport ville sænke inflationen. Dog er importen steget i mellemtiden pga. manglende råvarer i landet. Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster er derfor blevet større, hvilket har svækket den tyrkiske valuta og fået inflationen til at stige yderligere.”

Inflationen er fortsat høj i Tyrkiet

Årlig procentvis udvikling i forbrugerprisindekset

Kilde: TURKSTAT

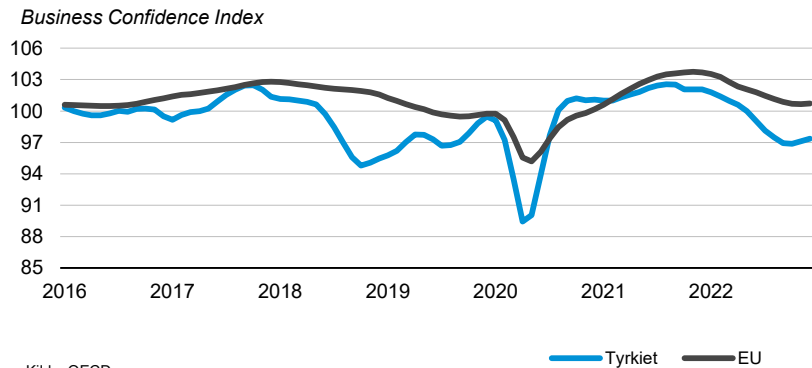
Tyrkernes lykke er faldet drastisk...

Tyrkiets voldsomme inflationskrise har især ramt lavindkomstgruppen, og skabt dårligere levevilkår og økonomisk usikkerhed i landet. Sammen med rækken af andre dårligheder, har det sendt den almindelige tyrkers humør nedad. Ifølge FNs Lykkeindeks er Tyrkiet rykket fra en 76. plads til en 106. plads over de lykkeligste lande i verden siden 2014.

... og erhvervslivet ser dystert på fremtiden

Men også de tyrkiske virksomheders humør har taget et dyk, og de har et pessimistisk syn på den fremtidige udvikling i Tyrkiet. Det viser det såkaldte Business Confidence Index, som er en indikator for erhvervslivets tillid til den fremtidige udvikling og investering i et land.

Tyrkiske virksomheder ser pessimistisk på fremtiden

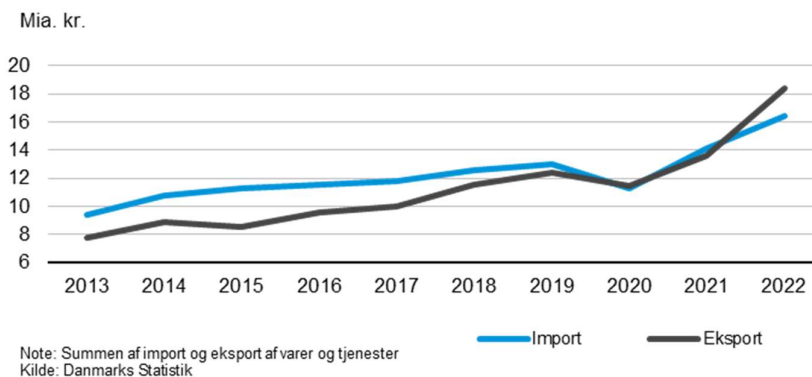

Når indekset overstiger 100, indikerer det en øget tillid til den fremtidige udvikling, mens tal under 100 antyder et pessimistisk syn på den fremtidige udvikling. Som det fremgår, betragter virksomhederne den fremtidige udvikling i Tyrkiet som mere usikker sammenlignet med EU-landene.

Voksende dansk-tyrkisk samhandel

Samhandlen mellem Danmark og Tyrkiet har været stigende igennem de seneste 10 år. I dag har Danmark et mindre handelsoverskud med landet. I 2022 eksporterede danske virksomheder for 18,4 mia. kr. til Tyrkiet, og vi importerede for 16,4 mia. kr. fra landet.

Dansk Samhandel med Tyrkiet

Vores eksport til Tyrkiet er bredt sammensat

Vores eksport til Tyrkiet er bredt sammensat. Den største post er metalskrot, som genanvendes af Tyrkiets store stålindustri.

Herudover har vi en betydelig eksport af maskiner – særligt indenfor grønne teknologier – samt lægemidler. Det er særligt tøj, som vi importerer fra Tyrkiet, men også biler og forskellige maskiner.

Top 5 Eksportvarer

	1 Malme og metalaffald	2983 mio. kr.
	2 Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	810 mio. kr.
	3 Medicinske og farmaceutiske produkter	579 mio. kr.
	4 Organiske kemikalier	494 mio. kr.
	5 Specialmaskiner til forskellige industrier	283 mio. kr.

Top 5 Importvarer

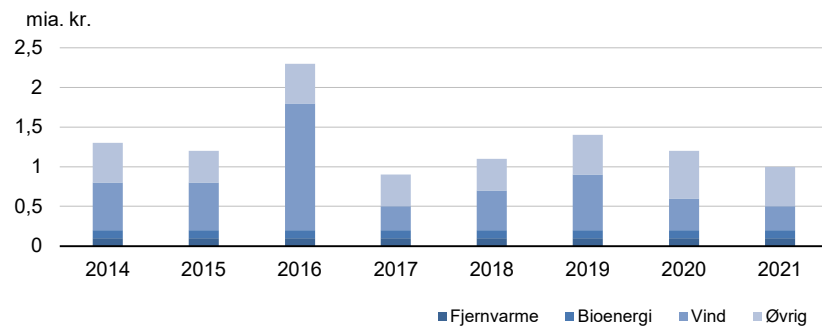
	1 Beklædningsgenstande og -tilbehør	2913 mio. kr.
	2 Køretøjer	1366 mio. kr.
	3 Elektriske maskiner og apparater i.a.n.; tilbehør	803 mio. kr.
	4 Tekstilgarn, tekstilstof, tekstilvarer	493 mio. kr.
	5 Maskiner og -tilbehør til industrien i.a.n.	321 mio. kr.

Betydelig dansk eksport af energiteknologi

Zoomer man ind på dansk energiteknologi, så har den ligget på i gennemsnit 1,3 mia. kr. i de seneste år. 2016 skiller sig ud på grund af opførelsen af en ny vindmøllepark i Izmir i Tyrkiet.

Dansk eksport af energiteknologi til Tyrkiet

Fordelt efter type

Kilde: DI Energi

Danske virksomheder kan levere flere grønne løsninger til Tyrkiet

Der er en række gode muligheder for danske virksomheder på det tyrkiske marked. Tyrkiet er meget afhængig af import af energi, og derfor er der stor efterspørgsel efter bæredygtige energiløsninger og teknologier. Dette skaber gunstige vilkår for danske virksomheder, som kan levere grønne løsninger til det tyrkiske marked og bidrage til landets grønne omstilling.

Tyrkiet har en konkurrencedygtig industrisektor, som er strategisk placeret på grænsen til EU's indre marked. Samtidig giver

toldunionen mellem EU og Tyrkiet let adgang for varer til og fra Tyrkiet for europæiske virksomheder. Derudover er omkostnings- og kvalitetsniveauet i Tyrkiet også meget attraktivt, hvilket giver mulighed for at producere konkurrencedygtige produkter.

Fald i udenlandske investeringer (FDI) i Tyrkiet

Ikke desto mindre er der en række handels- og investeringsbarrierer, som sætter en bremse på erhvervsudviklingen for virksomhederne. Dette inkluderer tunge dokumentationskrav, lange og komplekse administrative procedurer for at opnå tilladelser, samt barrierer ved tolden når varer skal ind i Tyrkiet. Alt dette sætter en bremse på udenlandske virksomheders lyst til at investere i Tyrkiet. Derfor har landet også i de seneste år oplevet et fald i indgående udenlandske investeringer (FDI).